

Prematür Ovaryan Yetmezlik

Hasta Bilgilendirme Serileri – Bilmeniz ve Sormanız Gerekenler.

Prematür Ovaryan Yetmezlik (POY) Nedir?

POY, yumurtalıkların her ay olgun bir yumurta üretmeyi bırakması durumudur. Bu durum, düzensiz adet döngülerine ve sonunda adetin tamamen kesilmesine yol açar. POY hastaları, ortalama menopoz yaşı olan 51 yaşından önce, yaklaşık 40 yaşında menopoza girer. Doktorunuz, beyindeki hipofiz bezinin yumurtalıklara güçlü bir sinyal gönderdiğini ancak yumurtalıkların bu sinyale yanıt vermediğini gösteren, yükselmiş folikül uyarıcı hormon (FSH) seviyesini (25 IU/mL üzerinde) ölçmek için bir kan testi isteyebilir. Hastalar genellikle ateş basması, uyku bozuklukları, ruh hali değişiklikleri ve cinsel işlev bozukluğu gibi belirtiler yaşarlar.

POY Ne Kadar Yaygındır ve Nasıl Oluşur?

POY, her 100 hastadan yaklaşık 1'ini etkileyen nispeten yaygın bir durumdur. Bazı çalışmalar, teşhisin genellikle gecikmesi nedeniyle görülme sıklığının daha yüksek olduğunu öne sürmektedir (hastalar teşhis almadan önce birden fazla uzmana başvurabilir). POY'nin nedenini belirlemek için testler yapılacaktır. Bazen belirgin bir neden bulunamaz.

En yaygın nedenler genetik ve otoimmün nedenlerdir (vücudun kendi hücrelerine karşı bağışıklık tepkisi göstermesi). Ancak, kanser tedavisi için uygulanan kemoterapi veya radyoterapi ya da yumurtalıkların cerrahi olarak çıkarılması gibi tıbbi tedaviler de POY'ye yol açabilir. Ailede POY öyküsü olan hastalar daha yüksek risk altındadır. Nadir görülen metabolik durumlar ve sigara gibi bazı yaşam tarzı seçimleri de POY'ye neden olabilir. Sigara içerisindeki kimyasallar yumurtalıklar için toksik olabilir.

Kromozomlar ve Genetik POY ile Nasıl İlişkilidir?

Kromozomlar, genetik bilgilerimizin çoğunu taşır. Genellikle 46 kromozomumuz vardır ve bunlar çiftler halinde eşleşir: 23'ü bir ebeveynden, diğer 23'ü diğer ebeveynden gelir. Turner Sendromu'nda, kızlar bir X kromozomunun eksik olması nedeniyle 45 kromozomla doğarlar.

Bir diğer genetik neden ise, DNA'da normalden fazla nükleik asit tekrarlarının (55-200 arasında) bulunduğu Frajil X premütasyonudur. Bu durum POY'ye ve ataksi olarak bilinen bazı hareket bozukluklarına yol açabilir.

Prematür Ovaryan Yetmezlik

Hasta Bilgilendirme Serileri – Bilmeniz ve Sormanız Gerekenler.

Daha Fazla Test Yaptırmalı Mıyım?

Birçok hastaya, durumu ve altta yatan nedeni daha iyi anlamak için daha fazla test yaptırmaları önerilir. Risk faktörlerinin ayrıntılı bir öyküsü ve fizik muayenenin ardından doktorunuzun önerebileceği ek testler şunlardır:

- **Hormon testleri:** Düzensiz adet görme veya hiç adet görmeme nedenlerini araştırmak (FSH, estradiol, tiroid testi ve ovülasyonu (yumurtlama) durdurabilecek yüksek prolaktin (süt hormonu) seviyelerine bakılması)
- **Genetik testler:** Turner Sendromu için karyotip analizi ve Frajil X Sendromu için FMR1 premutasyon testi
- **Otoimmün testler:** Tiroid bezi ve adrenal bezlere karşı antikorların incelenmesi
- **Kemik yoğunluğu testi:** Erken menopoz ve düşük kemik yoğunluğu veya osteoporoz (kemik erimesi) riskini değerlendirmek için kemik dansitometri (DEXA) taraması
- **Genel sağlık testleri:** Diyabet (şeker), kolesterol ve POY tanısı olan hastalarda önemli olabilecek diğer durumları değerlendirmek

Uzun Vadede Ne Anlama Gelir ve Tedavisi Var Mıdır?

POY hastaları, erken yaşta kalp hastalığı ve osteoporozun yanı sıra menopozun genitoüriner sendromu (mesane enfeksiyonları ve ağrılı ilişkiye yatkınlık) gibi uzun vadeli risklerle karşı karşıyadır. Teşhis, hastalar için zorlayıcı olabilir ve bireysel ihtiyaçlarına göre bir tedavi yolu izlerken psikolojik veya manevi destek gerekebilir.

POY'nin kesin bir tedavisi yoktur, ancak belirtiler, artık yumurtalıklar tarafından üretilmeyen hormonların (östrojen ve progesteron) yerine konulmasıyla tedavi edilebilir. Bu, hormon replasman tedavisi (HRT) olarak adlandırılır. Doktorunuzla sizin için en uygun HRT formu hakkında konuşmanız önerilir (doğum kontrol yöntemi, yama veya haplar dahil). Bazı hastalar tıbbi nedenlerle östrojen alamaz; bu durumda başka seçenekler mevcuttur. Rahmi olmayan hastalar ise genellikle progesteron replasmanına ihtiyaç duymaz.

Gelecekteki Doğurganlık İçin Ne Anlama Gelir?

Bazı hastaların, gelecekte POY riski altında oldukları tespit edilebilir. Örneğin, kemoterapi gerektiren bir kanser tanısı alan hastalar veya yumurtalıkların cerrahi olarak çıkarılması gereken hastalar POY adaylarıdır. Bu tedaviler öncesinde bazen, yumurtalarınızı dondurmak

Prematür Ovaryan Yetmezlik

Hasta Bilgilendirme Serileri – Bilmeniz ve Sormanız Gerekenler.

(doğurganlık koruma) gibi seçenekler olabilir ve bu sayede gelecekte tüp bebek tedavisi ile çocuk sahibi olma fırsatınız olabilir.

Birçok hasta, yumurtalıklarının artık çalışmadığı bir noktada POY teşhisi alır. Bu durumda, bir tüp bebek uzmanıyla oosit donörü (yumurta vericisi) hakkında konuşmanız önerilir. Embriyo donörü kullanımı veya evlat edinme diğer seçeneklerdir.

POY'si olan birçok hasta yine de gebelik taşıyabilir ve bunun sizin için güvenli olup olmadığını görmek için doktorunuzla konuşmanız önerilir. Turner Sendromu gibi POY'ye neden olan bazı durumlar, gebelikte daha yüksek risklerle ilişkilidir ve multidisipliner bir ekip ile bakım gerektirir.

POY Önlenebilir Mi?

POY genellikle önlenemez. Ancak, genel sağlığın optimize edilmesi ve sigara içmekten kaçınılması gibi sağlıklı bir yaşam tarzı, riskinizi azaltmaya yardımcı olabilir.

Başka Hangi Soruları Sormalıyım?

- Düzensiz adet döngülerim veya adetsizliğim POY belirtisi mi yoksa başka bir durum mu?
- POY ultrason ile nasıl görünür?
- Tamamlamam gereken diğer testler nelerdir?
- Gelecekteki doğurganlık seçeneklerim nelerdir?
- Gelecekteki çocuklarım risk altında mı?
- POY'nin araştırılması ve tedavisinde bir uzmana yönlendirilebilir miyim?
- Hangi tedavi seçenekleri mevcuttur?

Son Güncelleme Temmuz 2022